

Riksdagens protokoll

2011/12:75

Torsdagen den 23 februari

Kl. 12.00 – 12.21
14.00 – 15.02

Protokoll
2011/12:75

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 17 februari.

2 § Anmälan om särskild företrädare för partigrupp

Andre vice talmannen meddelade att Kristdemokraternas riksdagsgrupp anmält *Emma Henriksson* som särskild företrädare för partigruppen.

3 § Anmälan om personliga ersättare för särskilda företrädare för partigrupper

Andre vice talmannen meddelade
att Vänsterpartiets riksdagsgrupp anmält Mia Sydow Mölleby som personlig ersättare för särskild företrädare för partigruppen och
att Kristdemokraternas riksdagsgrupp anmält Anders Andersson som personlig ersättare för särskild företrädare för partigruppen.

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2011/12:237

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:237 Svenska miljömålen
av Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 23 mars 2012.

Miljöministern har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 15 februari 2012

Miljödepartementet

Lena Ek (C)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2011/12:243

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:243 Hållbart arbetsliv

av Raimo Pärssinen (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 13 mars 2012.

Skälet till dröjsmålet är inbokade engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 16 februari 2012

Arbetsmarknadsdepartementet

Hillevi Engström (M)

Enligt uppdrag

Monica Rodrigo

Expeditions- och rättschef

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2011/12:64 till finansutskottet

2011/12:80 till trafikutskottet

Svar på interpellation

6 § Svar på interpellation 2011/12:217 om en ny bibliotekslag

Anf. 1 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Herr talman! Tina Ehn har frågat mig om jag avser att ta några initiativ för en förändrad bibliotekslag samt vilka övriga initiativ jag tänker ta för att främja bibliotekens utveckling i Sverige.

Jag instämmer med Tina Ehn om att det finns behov av att se över bibliotekslagens utformning, särskilt mot bakgrund av de omvärldsförändringar som skett sedan lagens tillkomst. Som jag tidigare i år har framfört till riksdagen pågår ett sådant arbete i Regeringskansliet. I arbetet ingår att hantera förslaget till en reviderad bibliotekslag som en extern utredare redovisade till regeringen våren 2010. Översynen kommer att resultera i en departementspromemoria som remitteras. Regeringen avser att därefter återkomma till riksdagen med förslag om en ny bibliotekslag.

Kulturutredningen konstaterade i sitt betänkande (SOU 2009:16) att folkbiblioteket har en stark ställning som den mest besökta offentliga institutionen men framhöll samtidigt att en bättre samordning mellan

olika delar av biblioteksväsendet skulle främja tillgängligheten och kvaliteten i verksamheten.

Kungliga biblioteket har därför fått regeringens uppdrag att från och med den 1 augusti 2011 svara för en nationell överblick över biblioteksområdet och ska bland annat tillsammans med länsbiblioteken följa upp hur de planer för biblioteksverksamheterna som kommuner och landsting antar har utformats och hur de används.

Kulturrådets undersökning om skolbibliotek (*Kulturen i siffror 2009:1*) visade att endast två tredjedelar av skolenheterna hade någon form av skolbibliotek. Kraven på tillgång till skolbibliotek för alla elever har därefter skärpts i den nya skollagen, som började tillämpas den 1 juli 2011. En bestämmelse har införts som innebär att eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. Bestämmelsen gäller oavsett om skolan har offentlig eller enskild huvudman.

Slutligen vill jag särskilt lyfta fram den litteraturutredning som regeringen tillsatte våren 2011. Utredningen har i uppdrag att analysera litteraturens ställning i dag och att identifiera utvecklingstendenser som förväntas kunna påverka litteraturområdet framöver. Bland annat ska den analysera det allmänna biblioteksväsendets roll för att främja läsning och spridning av kvalitetslitteratur och pröva om utvecklingen motiverar förändringar i statens stöd till bibliotekssektorn, till exempel vad gäller medieförsörjning. Litteraturutredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 1 september 2012.

Anf. 2 TINA EHN (MP):

Herr talman! Jag får tacka så mycket för svaret från kulturministern.

Det har gått 16 år sedan nu rådande lag trädde i kraft. Som jag skriver i min interpellation till ministern har mycket i omvärlden förändrats sedan lagen trädde i kraft. Detta skapar förändringar för medborgarnas förväntningar, och detta skapar nya förväntningar beträffande bibliotekens verksamheter.

Bibliotek i Sverige ger fri tillgång till information och kunskap. Landets bibliotek tar varje år emot 100 miljoner besök, och 70 miljoner utlåner enligt den statistik jag hittat.

Bibliotek är någonting som människor hyser ett stort förtroende för. Det finns något för alla. Man lyckas mycket med att möta individens behov och nyfikenhet.

Bibliotek är någonting som är mycket bra, någonting som vi gärna tar för givet och någonting som fyller flera behov för individen och för samhället. Det är ändå så att det från många håll finns en önskan om en ny bibliotekslag som kan möta de nya utmaningar vi står inför. Flera behov utpekade inom bibliotekssektorn. Det gäller då digitalisering, e-böcker, kvalitetskriterier, tillsyn och visioner.

Bibliotek förknippas mestadels med böcker och hyllor. Men i dagens samhälle kan man nog se att bibliotek är så mycket mer, är så mycket annat än böcker. Självklart är böcker och boklån en stor del av bibliotekens verksamhet. Men efter det är det vanligaste skälet till ett biblioteksbesök att man vill ha sakkunnig hjälp. I den här diskussionen skulle därför jag gärna vilja uppmärksamma att det finns en tyngd på bibliotekariens viktiga roll i framtiden – en kanske ännu viktigare roll än vi tror.

Prot. 2011/12:75

23 februari

Svar på interpellation

Vi kommer att behöva välutbildade och duktiga bibliotekarier som kan lotsa människor i flödet av information och mellan kunskapens alla väggar och hyllor.

Ser man vidare på varför människor besöker ett bibliotek finner man att en mycket stor grupp besöker biblioteket för att använda internet och för att möta andra människor eller söka arbete. Dessutom är biblioteket arbetsplatsen för en del människor.

När jag besökt bibliotek på olika platser runt om i landet har det slagit mig att biblioteket verkligen är ett samhällsnav, ger viktig folkbildning och är viktigt för möten i och med läsecirklar och språkkaféer samt kultur, utställningar, studiecirklar och tidningsrum – för alla åldrar och för alla människor. Fantastiska eldsjälarna arbetar inom biblioteksverksamheten.

Det rullar på, kan man tycka. Men som nämnts och som den här debatten handlar om finns det flera frågeställningar som sätter käppar i hjulen och som oroar dem som arbetar och planerar inom bibliotekens områden.

En ny bibliotekslag efterfrågas. Det är helt enkelt dags för en ny bibliotekslag som kan omfamna de nya behoven och de förändringar som utmanar.

I svaret från ministern sägs det att det pågår ett arbete med en reviderad bibliotekslag. I höstbudgeten 2008 kom en avisering om att det skulle ske en revidering. I mars 2010, två år senare, lämnades ett utredningsförslag. Det finns mycket i det förslaget som är spännande. Men den långa väntan gör att tiden börjar bli knapp; tiden börjar hinna i kapp förslaget.

I svaret får jag beskedet att en översyn av lagen pågår och att i det arbetet hanteras det förslag som lades fram 2010. Översynen ska resultera i en promemoria som ska ut på remiss och i förslag. Men vi ser inget tidsperspektiv.

Det hela låter bra, men många med mig känner viss otillfredsställelse med att så mycket mer inte verkar hända. Många har förväntningar på ett redan nu längre framskridet arbete.

Vad är det som tar sådan tid? Vad händer egentligen? Finns det någon tidsplan?

Anf. 3 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Herr talman! Ja, det finns en tidsplan. Jag kommer in på den om en liten stund.

Jag kan helt och hållet instämma med Tina Ehn om bibliotekens starka ställning. Det visar sig i Kulturrådets statistik, och det visade sig när Kulturutredningen reste landet runt. Det visar sig också nu när man runt om i Sverige tar fram regionala kulturplaner att biblioteken har en väldigt stark ställning. Det finns förväntningar på längre öppettider på biblioteken och på att man arbetar med att nå nya grupper.

Jag kan också till min glädje se att barns och ungas läsning är en prioriterad fråga för i stort sett samtliga bibliotek. Man har bra pedagoger och inbjudande miljö, och det är otroligt viktigt. Det är nämligen här läsningen börjar.

Vi såg i regeringen tidigt ett behov av att se över bibliotekslagen. Precis som Tina Ehn sade har den funnits ungefär sedan mitten av 90-talet, och det sker en stark teknisk förändring. Det var också därför vi i budgetpropositionen 2008 aviserade att vi skulle se över bibliotekslagen. Det har nu skett.

När vi kommer in på tidsplanen är det på det viset att vi på Kulturdepartementet har tagit fram en departementsskrivelse som har sin utgångspunkt i denna utvärdering. Nu kommer vi att ta fram en helt ny lag som ska vara modernare och mer användarvänlig. För närvarande är det en gemensam beredning, men tanken är att departementsskrivelsen ska remitteras i slutet av våren, behandlas i Lagrådet under hösten och kunna bli en proposition som antas av riksdagen i slutet av detta år.

Sedan kan jag också säga att det Tina Ehn säger om välutbildade, duktiga bibliotekarier naturligtvis är självklart. Även jag har rest runt och besökt många bibliotek, och jag gläder mig åt att man utöver de välutbildade, traditionella bibliotekarierna, som jag tror får sin utbildning i bland annat Borås, har tagit in annan kompetens. Det kan handla om dataspel eller serier, som också är ett sätt att nå nya läsargrupper – inte minst pojkar.

Vi kan till vår glädje se att läsningen har en fortsatt stark ställning, särskilt bland kvinnor. Pojkar läser dock mindre. Det finns utredningar, som vi också tar upp i Litteraturutredningen, som visar att varannan pojke i femtonårsåldern aldrig har läst en bok från pärm till pärm. Det ger naturligtvis avtryck i själva skolarbetet – det blir svårt att följa annan litteratur – men ger också en brist på ord, kan jag tänka mig. Det kan i sin tur få allvarliga konsekvenser. Jag föreställer mig att om man inte har ett språk, inte har ord, kan nävarna få tala.

Det finns alltså många skäl att få upp läsningen. Det är också därför jag med stor förväntan ser fram emot den litteraturutredning som ska komma i början av hösten, den 1 september. När det gäller tidsplanen är den dock klar, och jag har i dag inga skäl att tro att vi inte skulle klara den och därmed lägga fram en proposition om en förändrad, modernare bibliotekslag i slutet av detta år.

Anf. 4 TINA EHN (MP):

Herr talman! Det var väldigt positiva svar. Jag tror att många med mig verkligen gläds åt att höra detta.

Det ska bli väldigt intressant att läsa vad som står i departementsskrivelsen och se om det omfattar många av de frågor som säkert både kulturministern och jag stöter på, om digitalisering och e-böckernas kostnader. Det borde egentligen vara en möjlighet, men det blir ett problem för biblioteken i dag. Man efterfrågar kvalitetskriterier, och man efterfrågar vilka krav som kommer att ställas på verksamheten i framtiden. Det finns en önskan om en viss tillsyn och inte minst kompetensutvecklingsmöjligheter för bibliotekspersonal. Det har jag också stött på.

Därför är det viktigt att se detta med bibliotekens roll i framtiden, och bibliotekariernas roll i framtiden. Hur det än är tror jag nämligen att det är där det ligger en viss styrka, att vi precis som kulturministern sade kan se att det förs in väldigt mycket annat i biblioteksvärlden, såsom spel. Man bör kunna lotsa människor i den världen. Det handlar kanske inte bara om att hitta böcker i hyllan utan om att hitta information i det digi-

Prot. 2011/12:75
23 februari

Svar på interpellation

tala samhället och möjliggöra detta för allt fler människor oavsett vad de har för förutsättningar i livet.

Det demokratiska uppdraget har också nämnts i olika sammanhang, och det är något man har pratat om. Man skulle vilja att det stärks, att det finns en målsättning om främjande av läsning och litteratur. Precis som kulturministern nämner läser vi ofta rapporterna om att flickor läser mer än pojkar. Jag läste dock en annan rapport som var väldigt intressant, där jag kunde fördjupa mig i vad pojkar läser när de läser. De läser kanske helt andra saker, såsom instruktioner och så vidare. Det är klart att det skapar något annat när de läser det än om de kanske läser fantasyböcker.

Det är alltså väldigt intressant hur vi når människor, inte minst unga människor. Det kanske är någonting Litteraturutredningen kommer att plocka fram. Det ser jag också fram emot. Jag är därför väldigt glad för svaren. Jag tänkte i mitt nästa inlägg fokusera lite på skolbiblioteken, som också nämns i svaret.

Anf. 5 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Herr talman! Vi talar mycket om kunskapssamhället. Det är ett så pass använt ord att det nästan börjar bli utslitet, men inte desto mindre har biblioteken, precis som Tina Ehn påpekar, en viktig roll i ett kunskapssamhälle. Det gäller självfallet bibliotekens roll i skolan, inte minst. Jag förstod att Tina Ehn tänkte återkomma till detta. Jag är mycket glad över att regeringen har kunnat skärpa kraven på skolan att de ska ha skolbibliotek.

Sedan vet vi alla att det sker en stor förändring i hur man tar till sig ordet, berättelserna och språket. Fortfarande är den tryckta boken dominerande, och e-böckerna står för en relativt liten del av läsandet. Det kommer dock naturligtvis att växa, men det är inte säkert att det kommer att tränga ut den tryckta boken. Jag tror inte det; de kan säkert leva parallellt.

Det har också funnits mycket diskussioner kring ersättning när det gäller e-böcker, och därför är jag glad att nu veta att Förläggareföreningen och Biblioteksföreningen har bildat en arbetsgrupp för att se hur man ska kunna hitta en balans mellan författarnas förväntningar, förlagens förväntningar och bibliotekens förväntningar. Det är väldigt gott så.

Man kan naturligtvis stimulera läsning. Det gör vi från regeringens sida. Vi har fördubblat anslaget som går från Kulturrådet till läsfrämjande, för att man ska hitta nya modeller. Det finns mycket intressant som pågår på bibliotek – även skolbibliotek – runt om i Sverige.

Sedan finns det också andra, mer privata initiativ. Det finns en stor bokhandel, med filialer över hela Sverige, som har infört någonting som kallas läsborgarmärket. Det har blivit väldigt efterfrågat trots att det bara har funnits ett antal månader. Barn sporrar att läsa, och ett tävlingsmoment kan kanske hjälpa till. Huvudsaken är att de läser. När mina barn var små gav vi dem 20 kronor för varje läst bok. Till slut hade de fått upp lusten att läsa, trots att det fanns ett litet motstånd i början.

Ett läsborgarmärke med stämplor och något fint att sätta på tröjan kan alltså säkert också hjälpa till.

Anf. 6 TINA EHN (MP):

Herr talman! Ja, det är intressant. Jag tror att vi delar engagemanget för boken och läsandet.

Jag kan också berätta en liten anekdot. Jag har flyttat några gånger i mitt liv och bott utanför storstad större delen. För mig har det varit viktigt att orientera mig i terrängen, och då har jag alltid skaffat mig en topografisk karta över den plats där jag bor – samt tagit reda på var biblioteket ligger. Det har varit mitt sätt att etablera mig och leva på en ny ort. Jag tycker att det är ganska intressant så här i efterhand, att se hur man gör.

Denna debatt handlar mycket om folkbiblioteken, men vi har också många andra bibliotek som länsbibliotek, bibliotek på skolor och högskolor, forskningsbibliotek, talboks- och punktskriftsbibliotek, Kungliga biblioteket, bibliotek på sjukhus och fängelser – jag tror faktiskt inte ens att jag känner till alla bibliotek. Det är ganska spännande att resa runt och besöka dem.

Om folkbiblioteket är ett nav i samhället kanske skolbiblioteken kommer att vara ett nav inom skolan, eller ska vara det. I svaret nämns frågan om skolbibliotek och skärpningarna som skett i skollagen. Det uppfattar jag som att bibliotekens roll är att vara ett viktigt folkbildningsrum, och i detta också att skolbiblioteken är det. Det är inte bara böckerna som kanske är det allra viktigaste, och det är inte boksamlingen i sig. Det kan låta som att jag är bokfientlig, men det är jag inte. Jag tycker dock att man behöver se det så.

Det borde vara ett fokus på bemanningen av skolbiblioteken, för även här torde det vara viktigt att lotsa elever och möjliggöra för dem att hitta rätt. Det handlar alltså om att kritiskt granska, lotsa och vägleda. Den frågan har jag alltså också: Hur ser det ut med framtida möjligheter att trycka på när det gäller bemanningen av skolbiblioteken? Jag tror nämligen att det är ganska avgörande.

Anf. 7 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Herr talman! Jag har för mig att Kulturrådet just nu genomför en stor enkät, dels hos folkbiblioteken, dels hos skolbiblioteken. Det kommer att bli intressant att ta del av den när den så småningom sammanställs, för där kan vi säkert lära oss mycket av goda exempel men också vad vi kan förbättra. Men det är naturligtvis en fråga för kommunerna och för Utbildningsdepartementet. Sedan är det ju inte så märkligt att vi från Kulturdepartementet också följer det här med stort intresse.

Regeringen har gjort väldigt mycket, tycker jag. Jag vill också lyfta fram Skapande skola och samarbetet som många skolor har med författare för att kunna stimulera elever som inte är så vana vid litteratur eller kanske har svårt att komma i gång med läsandet.

Jag har besökt skolor där man har utgått från elevernas egna intressen – det kan vara vampyrer, spöken, bilar eller vad det vara må – och fått i gång ett skrivande, ett diskuterande och en lust till orden och en lust till läsningen. Det är otroligt positivt.

Prot. 2011/12:75

23 februari

Svar på interpellation

Skolbiblioteksreformen ser vi båda fram emot. Det är en viktig reform som regeringen har stärkt.

Att vi ser över bibliotekslagen är bra, och som Tina Ehn vet kommer det ett förslag inom kort som ska ut på remiss.

Fristadsförfattare är också intressant. Där har vi från regeringen stärkt och samarbetar med Kulturrådet och Sida och uppmuntrar också kommuner att ta emot fristadsförfattare. Även de kan spela en stor roll på biblioteken genom de olika språken och genom att diskutera bokens och ordens betydelse för demokratin.

Slutligen har regeringen fördubblat anslagen till läsfrämjande.

Jag ser framtiden an med stor tillförsikt. Inte minst väntar jag med spänning på den litteraturutredning, som ska handla om kvalitet och bibliotekens roll i samhället, som kommer den 1 september.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.21 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

7 § Frågestund

Anf. 8 TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras av utbildningsminister Jan Björklund, statsrådet Nyamko Sabuni, försvarsminister Sten Tolgfors, statsrådet Peter Norman och statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd.

Utbildningsminister Jan Björklund besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt ansvarsområde.

Antalet utbildningsplatser

Anf. 9 THOMAS STRAND (S):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till utbildningsminister Jan Björklund.

I onsdags var jag tillsammans med några ledamotskolleger från riksdagen i Gnosjö och träffade näringslivschefer i Gnosjö, Gislaved, Värnamo och Vaggeryd, det vi kallar GGVV-regionen.

Vi pratade mycket om den höga arbetslöshet som finns i regionen, särskilt bland ungdomar, och behov av utbildningsplatser. Många ungdomar har bristfällig kompetens eller utbildning i regionen. Det behövs

platser. Man berättade att man har sökt YH-platser men inte fått några till regionen.

Utbildningsministern kan se den höga arbetslösheten i landet, speciellt i den här regionen. Varför ska antalet högskoleplatser minska i Sverige? Varför är det få yrkeshögskoleplatser i Sverige? Varför har ni dragit ned på det totala antalet platser för arbetsmarknadsutbildning? Vilken forskning stöder sig ministern på som säger att det här leder till fler jobb och att ungdomar får en chans att få jobb?

Prot. 2011/12:75
23 februari

Frågestund

Anf. 10 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Ungdomsarbetslösheten är ett stort problem för oss i Sverige. Vi har högre ungdomsarbetslöshet än flera jämförbara länder. Det har vi haft under lång tid. Oavsett regering och oavsett konjunktur har vi haft högre ungdomsarbetslöshet än andra länder.

En av orsakerna är utbildningsväsendets organisation. Det är inte fråga om volym, som Thomas Strand tar upp. Vi har byggt ut vuxenutbildning och yrkeshögskola kraftigt under den tid vi har suttit i regeringen, i synnerhet under finanskrisens år 2008–2011.

Antalet platser inom utbildningsformerna måste alltid vägas av mot konjunkturen. De är utbyggda under denna period. Vi införde yrkeshögskolan. Den fanns inte tidigare.

Däremot finns många avhoppare från gymnasieskolan. De går ofta ut i arbetslöshet. Det är inte ytterligare tre år på yrkeshögskolan de efterfrågar utan det är korta yrkeskurser. Där har vi ytterligare en läxa att göra i gymnasiepolitiken i Sverige.

Anf. 11 THOMAS STRAND (S):

Herr talman! Utbildningsministern svarade inte på min fråga.

Det är hög arbetslöshet. Många ungdomar går utan arbete. Då minskas antalet högskoleplatser. Det är för få yrkeshögskoleplatser i landet, och arbetsmarknadsutbildningen har dragits ned totalt i Sverige. Det är ett problem att ni för en bakåtvänd politik.

Utbildningsministern har fått ett brev från fyra regioner i Sverige: Dalarna, Jönköpings län, Gävleborg och Blekinge. De tar upp samma frågor. Personer av olika politisk kulör står bakom brevet. Platser tas bort från högskolor, vilket drabbar regioner. Det behövs fler människor med kompetens och kunskap.

Varför bedriver ni en bakåtvänd politik, minskar antalet platser i högskolan, minskar antalet yrkeshögskoleplatser och har för få platser för arbetsmarknadsutbildning när arbetslösheten är så hög i Sverige?

Anf. 12 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Jag svarade på frågan i första inlägget, och jag gör det gärna en gång till. Vi har byggt ut antalet platser. Det är fler studenter som studerar i svensk högskola än vad det någonsin har varit förut. Det här anpassas efter konjunkturerna och efter ungdomsgruppernas storlek.

Nu är ungdomsgrupperna kraftigt på väg nedåt i volym under kommande år. Då är det möjligt att dra ned något på volymen och i stället satsa på kvalitet.

Vi följer naturligtvis konjunkturen. Om det blir en markant ökning av arbetslösheten kommer vi naturligtvis att dra slutsatser av det för voly-

men. Volymen och antalet platser i vuxenutbildning har alltid ett samband med konjunkturen och hur många ungdomar som finns och hur stor arbetslösheten är. Så har det alltid varit, under tidigare regeringar och under den här regeringen.

Vi har byggt ut under krisen. Om det skulle vara så att arbetslösheten nu går kraftigt uppåt måste vi naturligtvis vara beredda att dra slutsatser av det också och återkomma till riksdagen med förslag.

Antalet platser är avpassat efter den konjunktur vi nu befinner oss i.

Längre fordon i Sverige

Anf. 13 STEN BERGHEDEN (M):

Herr talman! Alliansregeringen har infört flera åtgärder för att minska utsläppen från trafiken, bland annat ökat anslaget till fordons- och bränsleforskningen, miljöbilspremier med mera. Vi är också övertygade om att vi behöver alla fyra transportslagen. Det finns behov av dem, och de kompletterar varandra.

ETT-projektet, En Trave Till, är ett försök som har pågått mellan 2009 och 2011, där man inom skogsindustrin har använt längre och tyngre lastbilar. Detta har gett ett positivt resultat. Med dessa lastbilar har utsläppen minskat genom att dieselförbrukningen har sänkts med 20 procent. Längre och tyngre fordon minskar också antalet fordon, vilket ökar trafiksäkerheten, förbättrar miljön och framför allt sänker företagens transportkostnader. Det är viktigt för ett land som Sverige, som har behov av många och långa transporter.

Min fråga blir då till infrastrukturministern: Hur ställer sig statsrådet till en fortsatt utveckling av längre fordon i Sverige?

Anf. 14 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Tack för frågan, Sten Bergheden!

Det är alldeles riktigt som Sten Bergheden säger, nämligen att alla fyra trafikslag måste fungera så bra som möjligt. De ska vara så smarta, så effektiva och så miljömässigt bra som möjligt. Jag tror att när vi använder alla fyra trafikslagen kommer vi att nå ännu större framgångar.

Jag tror att vi kommer att behöva lastbilar även i framtiden. Därför behövs just försöken på lastbilssidan för att se hur de kan göras mer smarta och effektiva. I stället för tre lastbilar kan man köra två lastbilar.

Vi driver vidare projektet En Trave Till för längre lastbilar. Både Scania och Volvo har kommit oerhört långt med tekniken. Det finns också ett stort internationellt intresse för att se hur det går att vara mer logistiskt smart, köra mer effektivt med de fordon som måste användas för transporter och där det inte finns ett alternativ.

Anf. 15 STEN BERGHEDEN (M):

Herr talman! Framtidens välstånd kommer att bygga på en utveckling av utsläppssnåla transportlösningar. Sverige har två av de främsta lastbilstillverkarna i världen. Det ger nya utvecklingsmöjligheter och nya jobb i Sverige. Dessutom är lastbilarna både miljövänliga och trafiksäkra.

Tror infrastrukturministern som jag, nämligen att detta kommer att skapa nya jobb i Sverige? Har vi ett ökat samarbete om EU i frågan?

Herr talman! Jag tror säkert att det här kan skapa nya jobb, inte minst med tanke på ny intelligent teknik.

Det finns naturligtvis en oro, och det ska vi beakta, i synnerhet i de länder som känner oro över att lastbilstrafiken hotar att man inte använder tåget i stället, eftersom man pratar om många och långa lastbilar. Men det är inte vad alternativet med den längre lastbilen är till för. I dag finns egentligen ett förbud att åka över en landgräns. När lastbilen åker mellan Sverige och Finland får lastbilen monteras isär för att kunna fortsätta. Vi driver på tillsammans med Finland och Danmark att de länder som godkänner bland annat långa lastbilar ska få köra även över landgränsen. Det är bra. Detta ska ske med god framkomlighet och säkerhet på våra vägar för övriga trafikanter. Där har vi studier som pekar på att det går att kombinera miljö och trafik.

Ostlänken

Herr talman! Även min fråga riktar sig till infrastrukturministern.

I fredags presenterade Trafikverket sin så kallade kapacitetsutredning. När det gäller järnvägen visar utredningen att det är viktigt att ta hand om de spår som finns och bygga nya. Ett bra och nödvändigt förslag är att börja bygga nya spår för snabbare tåg där det i dag är stor kapacitetsbrist och ständiga förseningar.

På sträckan mellan Malmö och Stockholm är vartannat tåg försenat. Många väljer nu att flyga eller ta bilen i stället. Tågresandet minskade med 11 procent förra året.

Trafikverket föreslår att de två första etapperna av Ostlänken mellan Linköping och Stockholm byggs för att få mer plats på spåren på den här sträckan. Miljöpartiet vill sätta spaden i jorden så fort som möjligt, det vill säga redan under nästa mandatperiod.

Min fråga till ministern är: När vill ministern börja bygga?

Herr talman! Tack för frågan, Stina Bergström! Det här är verkligen angeläget, inte minst att vårda den järnväg som vi har och framför allt se till att den återfår den kapacitet som den en gång i tiden var byggd för. Det klarar vi inte alla tider och på alla sträckor på en del håll i landet. Särskilt på den del som nämns, Ostlänken, är det redan i dag på sina håll – till exempel från Järna ned till Norrköping och Linköping – riktigt tufft att kombinera den regionala trafiken med den långväga trafiken.

Just därför gav jag uppdraget till Trafikverket att se vad som behöver göras på kort tid men även peka ut vad som behöver göras på lång tid utifrån flaskhalsar och kapacitetsbrist. Utredningen har precis lämnats och kommer att vara ute på remiss, och jag får den i slutet av april. Men det är klart att jag har en tanke med en kapacitetsutredning – den ska ju också användas.

Anf. 19 STINA BERGSTRÖM (MP):

Herr talman! Jag vill tacka för svaret.

En annan viktig del i utredningen slår fast att även med de förslag som läggs fram i utredningen kommer vi inte att uppnå klimatmålen. Det krävs en kombination av tekniska åtgärder och ett transportsnålt samhälle. Trafikverket skriver: För att nå de svenska klimatmålen till år 2030 måste personbilstrafiken minska med 20 procent.

Vi i Miljöpartiet vill ha en snar och bred uppgörelse utifrån Kapacitetsutredningens förslag men med en mer offensiv tidsplan och en trovärdig klimatambition.

Ministern har tidigare sagt att hon tänker bjuda in Miljöpartiet till samtal om framtidens infrastruktur. Min följdfråga blir då: När kommer inbjudan?

Anf. 20 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Jag kommer nog inte att glädja Stina Bergström i dag med att tala om exakt datum och tid.

Det finns däremot en viktig poäng med infrastrukturesatsningar som ska räcka över lång tid, och det är att vi kan ha en bred överenskommelse både om värderingen av vad som behöver göras på samtliga fyra trafikslag och när det gäller miljö och klimat, där vi också behöver hitta en långsiktig lösning.

Jag tror att Kapacitetsutredningen kommer att vara en beståndsdel, eftersom den kommer att vara med som en del när regeringen framåt hösten har för avsikt att komplettera det nuvarande infrastrukturbeslutet. Sedan kan vi säkert också göra mycket tillsammans för att påverka människors attityder till när man behöver använda bilen och när man vill använda bilen. Inte minst jobbar vi nu i våra större städer för att få mer och bättre kollektivtrafik, som dessutom kan vara tillräckligt attraktiv för att man ska byta bil mot någonting annat.

Stimulansåtgärder för sparande

Anf. 21 JAN ERTSBORN (FP):

Herr talman! Jag önskar ställa en fråga till statsrådet Peter Norman om sparande.

Över 2 miljoner svenskar har i dag inget sparande, och var femte vuxen svensk har inga pengar kvar på lönekontot när det är dags för nästa löneutbetalning. Det är siffror som gör mig lite orolig beträffande just sparande.

Vi hade på 70- och 80-talet skattesparande och allemanssparande, som enligt min uppfattning var stora succéer och som också var in- och utskrämt för många människor att börja spara.

Jag är övertygad om att regeringen tycker att vi inte bara ska spara på samhällets utgifter utan också ska spara i det privata. Då är min fråga till statsrådet: Har regeringen några planer på att vidta några stimulansåtgärder för att enskilda medborgare ska spara mer än vad man gör i dag?

Anf. 22 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! De siffror som frågeställaren beskriver är förstås besvärande. Däremot är det så att det totala sparandet i Sverige är tämligen högt. Skulle man göra breda stimulanser för ett totalt ökat sparande skulle det gå ut över konsumtionen och därmed tillväxten. Vi har ett högt sparande i ett europeiskt perspektiv. Däremot visar detta exempel på att stora grupper behöver en egen buffert, och här är förstås arbetsmarknadspolitik och annat viktigt.

Vad regeringen har gjort för att göra sparandet enklare och i någon mening stimulera sparandet är att införa investeringssparkontot från och med den 1 januari. Det är ett mycket enkelt sparande för breda grupper som inte är experter på finansiella instrument, och det gör det mycket enklare att deklarerat än vad det var tidigare när man var tvungen att ha ett stort antal K-blanketter till sin deklaration.

Anf. 23 JAN ERTSBORN (FP):

Herr talman! Jag delar statsrådets uppfattning att investeringssparkontot är en framgång. Det kan vi se redan efter en och en halv månad, och det gynnar säkert stora grupper. Men det finns alltså andra grupper i samhället som jag tror också behöver stimulanser.

Det som gör mig orolig är den andra sidan av det bristande sparandet, nämligen den skuldsättning som sker för konsumtionskrediter. Jag tänker på inköp av elektronik, semesterresor och så vidare. Det här är ganska stora och mycket dyra krediter för medborgarna som i regel löper på räntor mellan 20–25 procent.

Min följdfråga till statsrådet blir då: Är regeringen orolig för den ökade konsumtionskreditstocken, och avser man i så fall att göra någonting för att begränsa den?

Anf. 24 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Jag ska säga två saker. Det finns skäl att i viss mån vara orolig för konsumtionskrediter, framför allt sms-lånen och snabblåneföretag som ibland redovisar räntor på flera tusen procent, vilket förstås är helt stötande.

Vad regeringen har gjort är att införa en större ångerrätt på sms-lån vilket har lett till att anmälningarna till Kronofogdemyndigheten har gått ned ganska ordentligt om just sms-lån. Vad vi också vill är att sms-låneföretagen ska stå under tillsyn. Bland annat har vi nu tillsatt en utredning om detta som ska syfta till att de kommer under Finansinspektionens tillsyn och därmed kan bli föremål för sanktioner från Finansinspektionen.

Detta tror vi är det rätta sättet att komma till rätta med snabblåneföretagen och sms-lånen.

Bidrag till glasögon till barn

Anf. 25 PER RAMHORN (SD):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till statsrådet Jan Björklund, som svarar på allmänpolitiska frågor.

Prot. 2011/12:75

23 februari

Frågestund

Återigen kan man ta del av uppgifter i medier om att allt fler föräldrar vänder sig till hjälporganisationer för att ha råd med glasögon till sina barn. Trots att glasögon kostar flera tusen kronor bidrar landstingen bara med några få hundralappar. Ögonläkare klassar synfel som medicinska problem så länge synen utvecklas. I dag anser samhället att det är självklart att barn med hörselnedsättning ska få tillgång till hörapparat. Detta gäller inte barn med synfel trots att glasögon är nödvändigt för att barn ska kunna utvecklas och hänga med i skolan.

Min fråga är följande: Kommer regeringen att verka för att glasögon ska likställas med exempelvis hörapparat och ges till alla barn med synfel?

Anf. 26 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Det handlar ytterst om reglerna för försörjningsstöd och reglerna i socialtjänstlagen. Den typ av diskussioner som frågeställaren pekar på förs hela tiden när man ska se över socialtjänstlagen, och den frågan är väl inte slutligt avdömd.

Det finns inga förslag i dag på att ytterligare utvidga rätten till socialbidrag eller försörjningsstöd för att finansiera den typ av kostnader som föreslås. De allra flesta föräldrar har råd att köpa detta för egna medel, och för den grupp som har väldigt ont om pengar har vi försörjningsstöd som är till för att täcka kostnader av den typen.

De exakta reglerna för vad som ingår och inte ingår i försörjningsstöd är sådant som ständigt är föremål för översyn, och det går att föra sådana diskussioner i framtiden. Men tanken att vi mer generellt skulle gå in och subventionera också alla välbärgade föräldrars glasögon tror jag inte föresvävar regeringen. Det här handlar om kostnader för föräldrar som är mindre bemedlade, och där har vi olika typer av ersättningar och försörjningsstöd som ska fungera i den typen av situationer.

Anf. 27 PER RAMHORN (SD):

Herr talman! Tack för svaret! Jag känner mig kanske inte riktigt lugn eller nöjd med det svaret. Vi sverigedemokrater anser ändå att alla barn som har behov av glasögon ska garanteras det oberoende av var i landet man bor och oberoende av vilken ekonomisk situation föräldrarna har.

Vi kommer att verka här i riksdagen för att alla barn med synfel i grundskolan ska ha fria glasögon, precis som när det gäller hörapparater. Vi har också väckt en motion i frågan som kommer att hanteras här i vår, och jag hoppas och tror att vi får oppositionen med oss i denna viktiga fråga.

Anf. 28 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Jag tror att hela riksdagen är enig om att alla barn som har behov av glasögon ska ha glasögon. Vad frågan nu handlar om, om jag förstår frågeställaren rätt, är om skattebetalarna ska betala alla glasögon för alla barn, oavsett om föräldrarna har råd eller inte. Där kanske det råder olika uppfattningar.

Vår uppfattning i varje fall hittills har varit att om man har råd betalar man själv som förälder glasögon för sina barn. För den grupp som har ont om resurser, är resurssvag och behöver hjälp på olika sätt finns det

Medfinansiering av infrastruktur

Frågestund

Anf. 29 GÖRAN LINDELL (C):

Herr talman! Min fråga går till infrastrukturminister Catharina Elmsäter-Svärd och rör Kapacitetsutredningens slutsatser och hur de föreslagna satsningarna ska finansieras.

Som har nämnts tidigare pekar utredningen än en gång på den grad av eftersatt underhåll och uppgradering av kapacitet i vår infrastruktur som finns. Det är en process som har pågått under årtionden och som först den förra regeringen, med Åsa Torstensson som infrastrukturminister, började angripa.

Om jag har förstått saken rätt kan vi förvänta oss förslag från ministern om kompletteringar i budgetpropositionen för 2013 med Kapacitetsutredningen som grund och dessutom en ny infrastrukturproposition till hösten.

En enkel slutsats av detta är att det kräver mer pengar in i systemet. Min fråga är då: Vilken syn har ministern på hur olika slags medfinansieringslösningar skulle kunna medverka i det kommande infrastrukturbeslutet?

Anf. 30 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Jag tror att det är oerhört viktigt att vi har en bred samsyn i vad som behöver göras, när det kan göras, vad det kostar och hur det ska finansieras. Det är en grundläggande frågeställning, även om staten har ett stort och viktigt ansvar när det gäller infrastruktur.

Den proposition som aviseras inför hösten är en komplettering till det nuvarande beslutet, som regeringen fattade när vi under 2010 tillförde nästan 500 miljarder, som under förra året och under två år framåt har kompletterats ytterligare just utifrån robusthet, effektivitet samt bättre och mer kapacitet.

Frågan om medfinansiering dyker upp hela tiden. Det är en fråga som vi lär få återkomma till, eftersom frågan om hur finansieringen ska ske kommer som det sista steget.

Anf. 31 GÖRAN LINDELL (C):

Herr talman! Jag är väl medveten om att mer detaljerade diskussioner i frågan måste anstå.

Under förra mandatperioden, när Centerpartiet hade ansvar för dessa frågor i regeringen, gjordes ett tydligt försök att bredda processen för planering av infrastruktur och aktivera den regionala nivån i resone-mangen och inflytandet och när det gäller ekonomi.

Resultatet blev ett betydande antal extra miljarder i investeringar i 2010 års infrastrukturproposition, och det blev också en större känsla av medansvar och delaktighet i processen på regional nivå än tidigare.

Jag kan i och för sig se att allt inte blev perfekt i detta första försök att få med den regionala politiken. Men jag hoppas att det ses som en utmaning för att denna gång göra processen än effektivare i detta avseende

och inte ta ett steg tillbaka till en mer central process, där reell delaktighet från landets regionala nivå i stort sett har saknats, som det har varit tidigare.

Anf. 32 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Jag tror att det kanske är angeläget att veta för dem som följer debatten att den regering som finns består av samma partier som lade fram de 500 miljarderna och att grunden och värderingarna kvarstår.

Man ska vara medveten om att av de 500 miljarderna var – vilket Göran Lindell är inne på – nästan 65 miljarder medfinansiering. En stor del är trängselskatterna i Stockholm och de som kommer att bli i Göteborg från och med 2013 men också sådant som kommuner och regioner lägger in, förutom i Motala och Sundsvall, där vi har rena vägavgifter, som vi har möjlighet att ta ut på just broar och tunnlar.

Därvidlag kommer det nog inte att bli något steg tillbaka. Däremot har Riksrevisionen haft lite funderingar över medfinansieringen, hur just makt och befogenhet fördelas. Jag tror att det finns en styrka, när flera är med, att man också har ett gemensamt ansvar för att verkligen vilja komma fram.

Jag har ingen annan uppfattning om det än att det i grunden är gott.

Öppethållandet på Kiruna flygplats

Anf. 33 SIV HOLMA (V):

Herr talman! Jag ställer min fråga till infrastrukturministern.

Enligt uppgift ska ministern besöka Kiruna inom en snar framtid. Jag vill skicka med en fråga som det skulle vara av stort värde att statsrådet kom med ett positivt besked om. Det är att flygplatsen i Kiruna ska hållas öppen dygnet runt.

Flygplatsen är en av tio flygplatser i landet som har klassats som ett riksintresse. Den 8 januari i år stängde Swedavia Kiruna flygplats nattetid. Det innebär att flygplatsen inte var tillgänglig för ambulansflyg nattetid.

Kort därefter tvingades man ändå öppna den vid två tillfällen, ena gången till och med med polishjälp. Det var för personer med akut hjärtinfarkt, som måste flygas med flygambulans till Sunderbyn alternativt Umeå.

Landstinget i Norrbotten bestämde sig då för att finansiera öppethållandet nattetid fram till i första hand sommaren. Situationen är unik, då inget annat landsting behöver betala för att en statlig flygplats med riksintresse har jouröppet nattetid.

Kommer infrastrukturministern att agera för att Kiruna flygplats ska hållas öppen även nattetid för ambulansflyg på samma sätt som tidigare i år?

Anf. 34 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Den fråga som Siv Holma tar upp är angelägen av flera skäl. Vi har haft ett antal flygplatser, inte minst norrut i landet, som under ett antal år har haft beredskap nattetid på frivillig väg. Vi har alltså

inte haft något åtagande om att hålla öppet, utan det har skett på frivillig väg.

Problematiken inträffar när olyckan är framme och SOS Alarm egentligen har en timme på sig för att bestämma till vilken flygplats man ska gå ned, så att ambulansen kan gå åt rätt håll och så att ingen – som det lilla barn som vi hade problem med för något år sedan – ska komma i en felaktig situation.

Nu har vi faktiskt möjliggjort öppethållande på tio flygplatser. Där ingår dock inte Kiruna, utan det är Gällivare som Trafikverket har pekat ut. Där har vi ekonomi och möjlighet att hålla öppet som beredskap även nattetid.

Nu har vi helt plötsligt tio flygplatser som inte alls hade den möjligheten förut, så vi har kommit mycket längre.

Anf. 35 SIV HOLMA (V):

Herr talman! Det olyckliga är att Kiruna förut har haft öppet även nattetid men att det försvann. Det har funnits ett ägardirektiv där man har beskrivit att Kiruna flygplats har det riksintresset. Tidigare, när Luftfartsverket hade hand om detta, fungerade det. Men när det gick över till Swedavia har det inte fungerat.

Jag vill i alla fall avsluta med att säga att jag är mycket glad över att det finns många ministrar som besöker Kiruna. Här händer det ju väldigt mycket positivt.

Den här lilla fadäsen borde man kunna klara av. Jag hälsar statsrådet Elmsäter-Svärd välkommen, och jag hör också att Tobias Billström är på väg till oss. Alla andra ministrar som har vägarna dit, till exempel Peter Norman, är varmt välkomna. Och så hoppas jag att ni gör något positivt för oss, för det behöver vi.

Anf. 36 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Egentligen kanske jag inte behöver förlänga mitt svar.

I grunden är det riktigt, i fråga om flygplatser som har sådan belägenhet att det är ett avstånd till att exempelvis komma till sjukvården, att det är viktigt att veta var man kan gå ned och landa när olyckan är framme, även om det är nattetid.

Från regeringens sida har vi nu gjort det möjligt och från och med i år sett till att Trafikverket har fått extra pengar för att ta fram de flygplatserna, så att man ska få en bredare täckning. I det här fallet handlar det om Gällivare. Vi har inte Kiruna med i den delen.

Sedan finns det möjligheter utifrån de pengar som finns, beroende på hur Trafikverket vill förhandla med flygplatserna. Annars är det frivilligdelen som kvarstår, där sjukresorna ändå betalas via landstingen oavsett.

Kooperativa förskolor

Anf. 37 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! Jag har en fråga till utbildningsministern.

Det handlar om ett bekymmersamt fall när det gäller tolkning av den nya skollagen, som trädde i kraft förra året. Det handlar om en kooperativ förskola i en uppländsk kommun. Kommunen har dragit förskolan

inför rätta med anledning av att de har kooperativ verksamhet – det är ett föräldrakooperativ. Man säger att det strider mot skollagen.

Efter att själv tidigare ha varit företagsrådgivare åt kooperativa företag tycker jag att det är oerhört bekymmersamt, inte minst för de förskolebarn som det gäller. Det är ungefär 22 000 barn som går i kooperativa förskolor i dag.

Om det här fallet skulle gå igenom och kommunen skulle vinna processen skulle det vara ett prejudicerande beslut som skulle slå undan fötterna för samtliga kooperativa förskolor i Sverige. Det har jag svårt att tro att lagstiftaren hade i åtanke när man gjorde skollagen.

Från kommunens sida hänvisar man till att det inte är förenligt med föräldrarnas förvärvsarbete och studier och maxtaxan att ha en kooperativ förskola.

Anf. 38 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Jag får erkänna att jag inte förstod det fall som frågan handlade om. Det finns mängder av föräldrakooperativa förskolor i Sverige, och det är min absoluta uppfattning att det ska vara tillåtet och att vi till och med ska uppmuntra det.

Det måste finnas några ytterligare detaljer som jag inte förstår här som gör att de här besluten har fattats.

Jag lovar att om vi får frågan till Utbildningsdepartementet ska vi reda ut detta. Skollagen lägger inga hinder i vägen för kooperativ. Tvärtom är olika alternativa driftsformer vid sidan av de kommunala förskolorna något vi vill uppmuntra så långt det går.

Frågeställaren får gärna komplettera frågan antingen nu direkt eller efteråt, så ska vi försöka reda ut det här.

Anf. 39 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! Det handlar om att man i ett föräldrakooperativ har ett jourssystem. Föräldrarna går in i förskolan och hjälper till med enklare sysslor när personalen är sjukskriven, är på fortbildning eller något annat. Från kommunens sida hänvisar man till skollagen och säger att detta inte är förenligt med maxtaxans regler. Om en förälder förlorar arbetsinkomst på grund av juren får familjen en ytterligare avgift.

Nu är man i arbetsgivarorganisationen som hjälper förskolan oerhört bekymrad för detta, liksom jag själv och säkerligen ministern. Detta skulle kunna dra undan mattan för så många barn och föräldrar som har ett gemensamt behov av en bra barnomsorg.

Anf. 40 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Jag beklagar verkligen, men jag är inte riktigt kapabel att besvara frågan därför att jag inte fullt ut förstår omständigheterna.

Jag lovar att vi redan i eftermiddag tillsammans med frågeställaren ska försöka reda ut vad det handlar om och ge ett svar. Vår avsikt är verkligen inte att försvåra för några föräldrakooperativ, tvärtom.

Anf. 41 ANNA-LENA SÖRENSON (S):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till försvarsminister Tolgfors. Det handlar om Försvarsmaktens planer på att utöka skjutövningsverksamheten över Vättern. Det är en kraftig ökning från 20 till 80 dagar per år med flygverksamhet, plus bombfällning under tio nätter.

Många människor oroar sig för detta, framför allt de boende runt sjön. Man oroar sig för påverkan på dricksvattentäkten, för påverkan på djur- och naturliv och naturligtvis för det buller som detta kommer att åstadkomma. Min fråga till statsrådet är om denna kraftiga ökning av övningsverksamheten överensstämmer med hans åsikter om vad som är nödvändigt för att Försvarsmakten ska kunna vidmakthålla tillräcklig operativ förmåga.

Anf. 42 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Det stämmer att Försvarsmakten har en sådan avsikt. Man gör då en ansökan som prövas på vederbörligt sätt, det vill säga att man gör en miljöprovning av saken. Det är inte politiken som gör den i första hand, utan det finns en instansordning för detta. Det görs för att väga av samhällets olika och ibland motstående intressen. Det ena är ett riksintresse av att ha ett försvar som kan öva och fungera väl. Det andra är miljöaspekter och andra saker.

Det finns ett par skjutmål kvar i Sverige – ett i söder och ett i norr. Det i söder, som är det som frågeställaren refererar till, behövs om man ska kunna starta och landa från befintliga baser och utföra sina övningar. Transportsträckan blir annars för lång, enligt Försvarsmakten.

Jag noterar att vi nu är i en situation där Försvarsmakten utökar sin förmåga och vill öva mer. Det är en annan situation än vi har haft under de gångna 15 åren i Sverige. Det möter ibland lokala opinioner. Man måste väga av olika intressen.

Anf. 43 ANNA-LENA SÖRENSON (S):

Herr talman! Som befolkningens företrädare möter vi dessa oroliga människor. Det går inte an att då bara komma med lagboken och säga att detta är juridik och inte politik.

Om man tycker att detta handlar om rikets säkerhet måste landets försvarsminister kunna förklara varför detta höga pris måste betalas av dem som bor här. Min fråga till försvarsministern blir då om han delar min mening att det är viktigt att vi förankrar Försvarsmaktens behov hos befolkningen och att vi får en förståelse.

Anf. 44 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Det här är inte en politisk fråga där departementet dömer av var Försvarsmakten ska öva. Försvarsmakten avgör själv var man behöver öva. Sedan gör man en ansökan för att få besked om det är okej. Det görs en miljöprovning, och där vägs olika intressen av.

Jag avvisar frågeställarens ståndpunkt att det inte bara går att komma med lagboken. Riksdagen är faktiskt Sveriges lagstiftare, och där styrs

förutsättningarna för detta. I miljöbalken finns också Försvarsmakten med som ett av de riksintressen som ska värnas i en tillståndsprozess.

De flesta svenskar vill ha ett starkt försvar. Det får vi bara genom övning. Det är dock inte många som vill ha övningen just vid sig. Därför ser vi nu över landet när vi nu ökar ambitionerna för försvarspolitik kraftigt och vill ha en ökad försvarsförmåga att det uppstår lokala frågeställningar av den här typen. Jag förstår dem, men de olika uppfattningarna kan bara vägas av i en miljöprövningsprocess. Det är fastlagt av riksdagen hur en sådan ska gå till.

Bankernas vinster på bolånen

Anf. 45 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till Peter Norman. Svenska folket är väldigt belånat, inte minst när det gäller bolån. Samtidigt kan vi se att bankernas vinster på just bolån har ökat väldigt mycket. Det är det som är den stora förklaringen.

När Riksbanken höjer sin ränta höjer bankerna bolåneräntan mycket mer. Gapet växer alltså. När sedan Riksbanken sänker reporäntan sänker bankerna bolåneräntan betydligt mindre. Då kan man se att gapet växer. Det är alltså mycket billigare för bankerna att låna upp pengar, och sedan kan de tjäna mycket på att låna ut. Vad tänker regeringen göra åt det här?

Anf. 46 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Tack för frågan, Hillevi Larsson!

Till för ungefär tio år sedan var det väldigt raka rör mellan bankernas upplåningskostnad, i form av reporäntan, och deras utlåning i form av korta bolån. Då finansierade man sig på reporäntan och sålde sedan bolån till konsumenterna. Då var det väldigt lätt att läsa av räntemarginalen.

Sedan ett antal år tillbaka tvingas bankerna ut på den internationella kapitalmarknaden för att finansiera sig även när det gäller de kortfristiga lånen. Det innebär att kopplingen till reporäntan är mycket svagare än förut. Den finns fortfarande, men den är mycket mindre än förut.

Min bedömning är att bankerna inte gör några enorma vinster på bolånen. För ett antal år sedan var det lockvaran för att få in kunderna i banken. Den tiden är förbi, och det tycker jag är bra. Nu är det lite mer normala lägen, men det är inte så att bolånen är bankernas huvudsakliga kassako.

Anf. 47 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Förut fanns det särskilda direktiv från staten till SBAB som handlade om att hålla nere just bolåneräntorna. När man forskade på detta visade det sig att en vanlig familj hade sparat i genomsnitt 30 000 kronor per år på grund av att SBAB arbetade i allmänhetens tjänst i stället för att enbart se till vinstintresset.

Den utveckling vi ser är väldigt oroande. SBAB har också av regeringen fått ändrade direktiv. Det är inte längre det allmänna intresset och att hålla nere bolåneräntan som är det viktiga. Jag kan se en stark koppling här. Jag är övertygad om att om man hade gett SBAB ett starkare direktiv om att upprätthålla allmänintresset hade också de andra följt

efter. Då hade bankerna inte vågat hålla så mycket högre nivå, för då hade de tappat kunder.

Min önskan är att regeringen åter ska ge ett direktiv till SBAB, så att vi får ned bolåneräntorna.

Prot. 2011/12:75
23 februari

Frågestund

Anf. 48 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! SBAB gör ett väldigt bra arbete i dag. De är ansvarsfulla.

Låt oss komma ihåg att det var SBAB som tog bort topplånen. Det var SBAB som för ett tiotal år sedan inledde den skuldspiral som har lett till att vi i dag har en väldigt skuldsatt privat sektor. Låt oss komma ihåg att det var Nordea, dåvarande Nordbanken, som var den stora syndaren i 90-talskrisen. Det är alltså de statliga bankerna som har gått i bräsch när vi har fått stora skulduppbyggnader och stora kreditförluster.

Vi ska värna skattebetalarnas pengar och inte låta SBAB bedriva äventyrlig verksamhet.

Man kan titta på SBAB i dag. De har ett avkastningskrav som är ungefär hälften så stort som bankernas. Trots detta gör SBAB med den, tycker jag, stabila verksamhet de har väldigt lite vinst. Skulle SBAB i dag sänka räntorna skulle de inte klara av det vinstmässigt. Det är ett indicium på att bankerna inte har övervinster på bolån, utan det är en hyfsat väl fungerande marknad.

Validering eller legitimation för fritidspedagoger

Anf. 49 AGNETA LUTTROPP (MP):

Herr talman! Min fråga går till utbildningsminister Jan Björklund.

Beslutet i utbildningsutskottet i dag innebär att bland annat fritidspedagoger får möjlighet att arbeta kvar i gymnasiesärskolan. De ska kunna valideras till behörighet.

Det är ett exempel, och vi är väldigt glada för det beslutet. Men hur går det för andra grupper fritidspedagoger som också är specialpedagoger? Jag tänker på fritidspedagoger med tjänst i grundskolan, fritidspedagoger och speciallärare som arbetar i den obligatoriska särskolan och musiklärare som är anställda av kulturskolan men som också arbetar i grundskolan.

Har ministern ett svar till dem om lärarlegitimation eller validering?

Anf. 50 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Svaret på frågan om vilka grupper som är berättigade till lärarlegitimation finns i den lagstiftning som riksdagen själv har fattat beslut om. Legitimationen avser lärare och förskollärare.

Jag är medveten om att gruppen fritidspedagoger gärna vill bli legitimerade, men riksdagen har på goda grunder bestämt att lärarlegitimation är till för lärare. Fritidspedagoger är också en viktig grupp i skolan, men de är inte lärare. Därför omfattas de inte av lärarlegitimation.

Anf. 51 AGNETA LUTTROPP (MP):

Herr talman! Tack för svaret! Nu frågade jag i och för sig om legitimation eller validering. Man ger den grupp som arbetar i gymnasie-

särskolan möjlighet till validering, och jag undrar om det finns några fler grupper som man kan göra samma sak för.

Under den närmaste tiden kommer det att utbildas ungefär 6 000 lärare per år, som kommer att gå ut 2015 eller 2018, när det här med lärarlegitimation ska vara klart. Många av de här lärarna, eller de allra flesta, står inför en stor ovisshet. Kommer det fler förändringar? Vad kommer att gälla? Och när kommer det att gälla? Står kommuner utan beredskap för till exempel introduktionsåret kan det bli en stötesten för många studenter.

Det är också så att en hel del studenter börjar på en lärarutbildning i ett system och slutför den i ett annat system. Vad kommer att gälla för dem? Många vill ha svar. Kan ministern svara på det här?

Anf. 52 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Det var 20 frågor på en minut. Jag är inte säker på att jag kan svara på alla.

De regler och lagar som riksdagen har bestämt gäller. De är glasklara. Sedan kan det naturligtvis finnas sådant som vi efter hand får justera. Det kan vara en detalj som vi kanske vill ändra. Då bestämmer vi det. Vi lägger fram ett förslag till riksdagen, och riksdagen tar ställning till det, och då ändras det. Men svaret på frågorna finns i skollagen och de behörighets- och legitimationsförordningar som är antagna.

Då säger frågeställaren: Ja, men det är en massa problem.

Ja, det är det därför att det har varit så slapt förut. När man nu ska reda ut vad lärare som är utbildade på 70- och 80-talet har för behörighet visar det sig ofta vara jättesvårt.

Det är helt absurt egentligen att Sverige inte har koll på vad lärarna har för behörighet, men så är det. Det är därför det är ett omfattande arbete just nu för Skolverket att reda ut detta. Massor av lärare har undervisat i ämnen som de inte har utbildning i och inte har behörighet i, och ingen har haft koll på det. Nu när vi ska styra upp systemet blir det naturligtvis en massa övergångsproblem. Så är det.

Men syftet med detta är ytterst att undervisningen ska förbättras. Den som undervisar i historia ska själv ha utbildning i historia. Vi ska inte tillåta i framtiden att lärare undervisar i massor av ämnen som de själva inte behärskar.

Sysselsättningsgraden för utrikesfödda kvinnor

Anf. 53 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa min fråga till jämställdhetsminister Nyamko Sabuni.

Fler jobb och minskat utanförskap har varit en av Alliansens kärnfrågor, och detta är särskilt viktigt ur en jämställdhetssynpunkt.

Många utrikesfödda kvinnor som bor i Sverige vill inget annat än att arbeta och tjäna sin egen lön. Tyvärr får inte alla möjlighet till detta. Ett stort problem är just att sysselsättningsgraden för utrikesfödda kvinnor är alldeles för låg. Detta är ett problem ur försörjningssynpunkt, och det är ett problem med tanke på den livslånga lönen. Men det är även en jämställdhetsfråga.

Min fråga till Nyamko Sabuni är: Vad gör regeringen för att påskynda etableringen på arbetsmarknaden för utrikesfödda kvinnor, så att fler kvinnor kan få ett jobb och egen försörjning?

Prot. 2011/12:75
23 februari

Frågestund

Anf. 54 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Sysselsättningsgraden för invandrade kvinnor är låg, precis som Jenny Petersson är inne på. Det tycker jag är oroande. Det var bland annat det som låg till grund för den etableringsproposition som lades fram under förra mandatperioden.

Vi menade att ersättningssystemet inte kunde ta hänsyn till hushållets gemensamma inkomster. Det ledde nämligen till att kvinnan, när mannen började jobba, inte hade tillgång till egna pengar. Försörjningsstödet drogs in eftersom mannen hade tillräckligt mycket pengar.

Nu har vi skilda ersättningar till män och kvinnor, vilket vill säga att kvinnan själv med hjälp av sina egna ansträngningar, genom att gå utbildning och vara aktiv på Arbetsförmedlingen, också får försörjningsersättning, etableringserättning.

Detta tror jag är ett bra sätt att se till att kvinnor också får ta del av den hjälp som samhället kan erbjuda dem som behöver komma in på arbetsmarknaden.

Anf. 55 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Jag vill tacka för svaret. Det är betryggande att regeringen och Nyamko är medvetna om problematiken när det gäller utrikesfödda kvinnors situation på arbetsmarknaden. Inget är viktigare än att man kan leva på sin egen lön och tjäna sina egna pengar. Tack så jättemycket!

Anf. 56 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Andra åtgärder som vi vidtar för att sänka trösklar in till arbetsmarknaden är självklart också viktiga för denna grupp. Vi har generösa regler när det gäller nystartsjobb och instegsjobb. RUT-avdraget, inte minst, har skapat möjligheter för många andra. Momssänkning på restauranger kan underlätta för dem som aldrig har varit på arbetsmarknaden tidigare. Det tror jag är bra.

Jag tror också att det är bra att välkomna den utredning som integrationsminister Erik Ullenhag har tillsatt för att se över föräldraförsäkringsystemet. Föräldrar som kommer till Sverige med barn som är tillräckligt gamla för att gå i förskola tvingas ändå vara hemma med sina barn med en retroaktiv föräldraförsäkring. Jag menar att det är en kvinnofälla för många av de här kvinnorna.

Vi vidtar så många åtgärder som möjligt, för det är viktigt att de här kvinnorna kommer ut på arbetsmarknaden och att de blir ekonomiskt självständiga, precis som många av oss andra.

Mobiltelefoni och bilkörning

Anf. 57 TONY WIKLANDER (SD):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till infrastrukturministern och i det sammanhanget uppdatera ett ärende som hon kanske erinrar sig

från kammarens debatt och beslut i april. Det handlar om förbud mot att sms:a och krav på handsfree-utrustning vid telefonering för bilförare.

Det är ett unikt ärende på så sätt att det är ett av de få som har blivit justerat två gånger inom loppet av några dagar. Först var det en majoritet bestående av de rödgröna och Sverigedemokraterna som ville införa ett sådant förbud. Sedan justerade man om ärendet, och då blev det så att alla utom Sverigedemokraterna litade fullständigt på regeringen.

Nu undrar jag vad som händer. I sammanhanget nås jag av information om att Europaparlamentet har godkänt ett sådant förbud och menar att det ska gälla i alla EU:s länder. Det får den som vill bekräfta. Jag ska sätta mig in i det så fort jag hinner. Men min fråga till statsrådet är om hon avser att ansluta sig till EU-parlamentets inställning och förorda ett förbud i det här avseendet.

Anf. 58 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Ja, riksdagen har gjort ett tillkännagivande till regeringen om att man ska se över forskningen och titta på den teknik som finns när det gäller alla former av kommunikationsteknik, alltså inte bara mobiltelefonen, och om man eventuellt skulle ha ett förbud mot användning av mobiltelefon vid bilkörning, oavsett om föraren skulle hålla i den eller använda handsfree-utrustning.

Det här har vi också gjort med hjälp av VTI, Väg- och transportforskningsinstitutet, som har tittat på den här delen. De kom fram till att det är sämre att köra om man pratar i mobiltelefon, oavsett om man använder handsfree-utrustning eller inte. Men de länder som har infört förbud har ganska snart kommit tillbaka till samma situation ungefär ett år efter att förbudet infördes. Därför har vi gjort ett kompletterande uppdrag som vi ska återkomma till.

Anf. 59 TONY WIKLANDER (SD):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för det svaret. Det var väl ungefär vad jag hade förväntat mig.

Kan man, rätt uttryckt, ana att statsrådet inte kommer att förorda ett förbud i det här avseendet?

Anf. 60 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att konstatera att när man kör bil är det absolut viktigast att vi följer den lag vi har, det vill säga att fokusera på att köra uppmärksam och omdömesgillt och att föra fram bilen varsamt och försiktigt. Lagen är glasklar: När du sitter i bilen ska du köra och inte hålla på med någonting annat.

Däremot har vi ganska många typer av teknik som kan hjälpa föraren att bli en bättre förare. Den stora utmaningen är snarare vad vi kan göra för att inte ta bort uppmärksamheten från att vi kör de två sekunder det tar att till exempel stoppa in en napp till ett gråtande barn. Ibland är vi irriterade på vår medpassagerare, vi sitter i andra tankar, vi kanske är trötta eller onyktra – vad det än må vara.

Här ser vi på hur vi mer aktivt kan se till att bilföraren blir en bättre bilförare och gör det han eller hon ska, det vill säga fokusera på att köra med hjälp av teknik.

Anf. 61 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Jag har en fråga till försvarsministern med anledning av att Försvarsmaktens årsredovisning för 2011 kom i går. Det var väldigt intressant läsning, inte minst mot bakgrund av att Försvarsmakten nu befinner sig i en stor omställning bort från det gamla invasionsförsvaret till det nya insatsförsvaret.

Ett modernt försvar ställer krav på ordning och reda, både i den dagliga verksamheten och i Försvarsmaktens ekonomi. Försvarsmakten och ekonomi har inte alltid gått jätteväl ihop, och det har skapat en hel del problem i form av brandkårsutryckningar men också i förlängningen med sänkt försvarsförmåga.

Nu har vi med årets årsredovisning fått svart på vitt att tiden med svarta hål verkar vara över. Försvarsmakten gjorde förra året ett överskott på 1 ½ miljard. Det är naturligtvis väldigt bra, samtidigt som det inte heller är bra om det skulle vara så att man har sparat för mycket och ställer in verksamheter och så vidare.

Vilka slutsatser drar försvarsministern av att överskottet blev så stort som det blev?

Anf. 62 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Den första slutsatsen är nog den som Johan Forssell själv nämnde, det vill säga att tiden med svarta hål i Försvarsmaktens ekonomi är förbi. Nu är det inte någon engångsföreteelse att man levererar överskott, utan så har varit fallet varje år under denna försvarsperiod.

Det tror jag beror på en blandning av en ökad ambition i Försvarsmakten och insikten om att om man får hastigt uppkomna underskott så måste man snabbt balansera ut dem med besparingar, vilket slår rakt in i kärnverksamheten med inställda övningar och flygplan som står på backen i stället för att flyga och göra övningar och utföra uppdrag.

Det andra är att man också arbetar väldigt aktivt med att stärka ekonomistyrningen. Man måste ha koll på pengarna. Jag håller med Johan Forssell om att det är mycket bättre med ett överskott än med ett underskott, men ambitionen är att de ska nå balans. De ska använda sina resurser till att utföra sin verksamhet.

Nu får man dock ta med sig en hel del av dessa pengar in i detta år och kan därmed öka övningsverksamheten. Jag återkommer till det.

Anf. 63 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Jag tackar försvarsministern så mycket för svaret.

I årsredovisningen framgår också information om hur rekryteringen av soldater, sjömän och gruppbefäl går. Den verkar följa planen, vilket är positivt, samtidigt som den stora utmaningen är att lyckas behålla de här personerna över tid. Här har Försvarsmakten en väldigt viktig uppgift framför sig. Soldat är inte något man ska vara för att man inte kan få något annat, utan det ska vara något som är statusfyllt och utvecklande och som ger erfarenheter som man kan ta med sig in i andra anställningar senare. Ett sätt att göra karriär, helt enkelt.

Frågestund

Min andra fråga till försvarsministern gäller därför hur han utifrån denna årsredovisning ser på rekryteringsläget vad gäller soldater, sjömän och gruppbefäl just nu.

Anf. 64 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Det var väldigt trevlig läsning. Försvarsmakten berättar att de har haft 14 sökande per plats till den nya frivilliga militära grundutbildningen. Man säger också att kvaliteten hos dem som antogs till den frivilliga utbildningen var högre än för dem som mönstrade i värnpliktsystemet. Det beror både på att de som kommer verkligen vill till Försvarsmakten och att de vet att det är konkurrens.

Jag tror också att de frivilligt rekryterade soldaterna kommer att ställa högre krav på Försvarsmakten, på mig som försvarsminister och på er i riksdagen, därför att man söker sig till kvalitet, och då är vi tillbaka på den första frågan som Johan Forssell ställde. Att vi nu kan utöka övningsverksamheten under 2012 är väldigt viktigt för att Försvarsmakten ska behålla soldaterna. De vill nämligen ha kvalitet i sin utbildning.

Sedan tycker jag också att man bör notera att andelen kvinnor som nu söker sig till Försvaret är avsevärt högre än den varit tidigare, särskilt under värnpliktsystemet. Det finns fortfarande mer att göra där, men den svenska soldaten speglar i dag mycket bättre det svenska samhället än vad som var fallet under det tidigare värnpliktsystemet.

Skyddet av utsatta kvinnor

Anf. 65 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Jag riktar min fråga till jämställdhetsminister Nyamko Sabuni, och det är med anledning av den kvinna som blev mördad av barnens far när de såg på. Det är förskräckligt. Sådant får definitivt inte hända i Sveriges land. Om jag förstod det hela rätt låg myndigheternas brister bakom att detta kunde ske.

Ministern sade förra året att man skulle tillsätta en haverikommission som skulle se över myndigheternas brister just i sådana här ärenden. Jag har inte hört att det har kommit något resultat av ministerns förslag, så därför undrar jag: Vad har hänt? Har någonting hänt?

Anf. 66 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Glädjande nog har någonting hänt. Sedan den 1 januari i år har vi en haverikommission. Varje sådant fall ska nu utredas för att se var samhället brast, var det gick snett och vad vi kan göra bättre nästa gång. Det här tror jag är det första fallet som kommer att behöva granskas enligt de nya reglerna.

En haverikommission finns alltså på plats och ska göra sitt, men jag skulle önska att vi var mycket bättre på riskbedömningar. I det här fallet har man ju gjort en felbedömning när man har ansett det lämpligt att släppa ut den här mannen under denna period. Riskbedömningen hos åklagare och polis måste förbättras, och det är ett arbete som vi också ska ägna oss åt mycket mer nu.

Anf. 67 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Det är väldigt bra att det finns en haverikommission från den 1 januari, men det fanns ju brister hos bland annat åklagar- och domstolsväsendet när det gällde det här ärendet. Eftersom vi centerkvinnor verkligen vill värna kvinnor, och jag vet att också jämställdhetsministern vill det, så undrar jag hur man samarbetar. Det är ju inte bara jämställdhetsministerns område som måste rättas till.

Jag frågar därför: Vad gör ministern för att också andra departement ska jobba med frågan?

Anf. 68 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Samarbetet mellan ministrar på detta område tror jag är ett av de bästa samarbetena inom Regeringskansliet. Vi har presenterat en gemensam handlingsplan. Vad vi vill är att också samarbetet mellan myndigheter ska fungera ännu bättre än i dag.

Därför tittar vi bland annat på Projekt Karin i Malmö, där myndigheter samlas under ett och samma tak. Ett våldsoffer som söker samhällets hjälp ska kunna gå in genom en dörr och där möta alla de myndigheter som är relevanta för att kunna hjälpa personen ifråga. Ett problem med många av dessa offer är att när de går från myndighet till myndighet så faller de mellan stolarna, de tröttnar och till slut går de tillbaka till den man som misshandlar dem.

Myndigheterna samarbetar redan i dag, men jag skulle ändå vilja se att en större del av vårt land hade den här typen av verksamhet där myndigheterna samlas under ett och samma tak så att våldsoffren kan känna sig trygga när de söker samhällets hjälp.

Konkurrensen på bankmarknaden

Anf. 69 JÖRGEN ANDERSSON (M):

Herr talman! Min fråga berör i hög grad Hillevi Larssons tidigare fråga, kanske lite från ett annat perspektiv.

Debatten om bankernas bolånemarginaler har knappast undgått någon den senaste tiden. Det kan kanske kännas provocerande om man nu tycker att bankernas till synes höga vinster tillskapas på låntagarnas bekostnad.

Min uppfattning är dock att om det uppstår alltför höga räntemarginaler har det utifrån mitt perspektiv sin grund i att det råder en alltför svag konkurrenssituation på denna marknad. Möjligen är det så att denna sektor och marknad är alltför rigid av olika anledningar och att rörligheten är svag.

Min fråga blir därför om denna mening delas av statsrådet Peter Norman, och om så är fallet, vilka åtgärder statsrådet ser som möjliga för att komma till rätta med denna obalans genom att stärka konkurrensen.

Anf. 70 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Tack för frågan! Det är en hjärtefråga för mig.

Min bedömning är att för att en marknad ska fungera på ett bra sätt krävs det någon typ av balans mellan köpare och säljare, det vill säga att man ska kunna mötas på jämlika grunder och ha ungefär samma ut-

Prot. 2011/12:75

23 februari

Frågestund

gångspunkt i form av kompetens och allmänna kunskaper om produkten. Så är det inte riktigt på finansmarknaden. Det beror på att det ofta är komplicerade produkter. Det är ofta långa relationer mellan köpare och säljare som är svåra att bryta upp.

För att få en förändring till stånd, som är ett pågående arbete, tror jag att det krävs tre saker. Det ena är att stärka konsumenten. Det andra är att tvinga producenten, säljaren, att bli mer öppen och transparent. Det tredje är att underlätta möjligheten att byta bank, att byta finansinstitut. Jag återkommer gärna till hur vi agerar på alla de områdena.

Anf. 71 JÖRGEN ANDERSSON (M):

Herr talman! Jag delar statsrådets uppfattning om vikten av att stärka kunderna och att underlätta för dessa att vara mer aktiva på denna marknad. Efterfrågesidan är *en* del för en bättre konkurrens och det är av yttersta vikt att stärka rörligheten i den delen.

Det andra är utbudssidan. Jag skulle vilja veta vilka åtgärder statsrådet ser som möjliga för att underlätta för nya etableringar inom denna sektor och marknad eller vad man kan göra för att öka rörligheten på utbudssidan.

Anf. 72 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Om vi börjar på efterfrågesidan, på konsumentensidan, kan jag peka på att det är ett antal olika åtgärder som både görs och kommer att göras.

När det gäller generella frågor kan jag säga att till exempel Finansinspektionen har fått mer medel än man någonsin har haft förut. Man får också öronmärkta pengar till att idka folkbildning. Vi har nu bestämt att privatekonomi ska vara ett obligatoriskt ämne i samhällskunskapen i gymnasieskolan. Det här handlar om kompetensutbyggnad på bred nivå.

Sedan är det punktinsatser. Vi har stoppat massfondbyten i PPM-systemet, som var dåligt för konsumenterna. Som jag var inne på förut är sms-lånen nu reglerade och kommer under tillsyn.

Vad gäller producentsidan är det ett problem att fondkunder till värdepappersfonder inte riktigt förstår hur mycket man betalar, tror jag. Man får en procentsiffra men det är svårt att översätta den i kronor och ören. Vi för nu samtal med branschen om att komplettera informationen vad gäller aktie- och räntefonder så att man förstår varför man betalar så mycket pengar som man gör.

Dessutom har vi föreslagit en idé för byte av bank. Det är att man ska kunna behålla bankkontonummer när man byter bank, som man behåller telefonnumret när man byter telefonoperatör.

Anf. 73 TALMANNEN:

Därmed var dagens frågestund avslutad och vi tackar deltagande ledamöter och statsråd.

Anmälades och bordlades

Redogörelser

2011/12:RR2 Riksrevisionens redogörelse om revisionsberättelsen över
Sveriges riksbanks årsredovisning för 2011

2011/12:RR3 Riksrevisionens redogörelse om revisionsberättelsen över
Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds årsredovisning för 2011

9 § Anmälan om interpellation

Anmälades att följande interpellation framställts

den 23 februari

2011/12:264 Bolånetaket

av *Helene Petersson* i Stockaryd (S)
till statsrådet Stefan Attefall (KD)

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabb-
protokoll tisdagen den 28 februari.

10 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställts

den 23 februari

2011/12:407 Utvecklingen i Mali

av *Carina Hägg* (S)
till utrikesminister Carl Bildt (M)

2011/12:408 Lagstiftning om vinterdäck för tunga fordon

av *Monica Green* (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2011/12:409 Utvecklingen på Maldiverna

av *Jens Holm* (V)
till utrikesminister Carl Bildt (M)

2011/12:410 Legitimation för fritidspedagoger

av *Olle Thorell* (S)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

**2011/12:411 Den kommande propositionen om ändrad könstillhörig-
het**

av *Hannah Bergstedt* (S)
till socialminister Göran Hägglund (KD)

2011/12:412 Väg 225 i Stockholms län

av *Nina Lundström* (FP)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2011/12:413 Brottslighet och näringsförbud i konkurser

av *Christina Oskarsson* (S)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2011/12:414 SJ:s snabbtåg på Väst kustbanan

av *Stina Bergström* (MP)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2011/12:415 Arbetsplatsolyckor bland dem som befinner sig i arbetsmarknadsåtgärder

av *Christin Hagberg* (S)
till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2011/12:416 Stärkt konsumentskydd vid näthandel

av *Christin Hagberg* (S)
till statsrådet Birgitta Ohlsson (FP)

2011/12:417 Vräkning av barnfamiljer

av *Christin Hagberg* (S)
till statsrådet Maria Larsson (KD)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 28 februari.

11 § Kammaren åtskildes kl. 15.02.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 12.21 och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

KARI HASSELBERG

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om särskild företrädare för partigrupp	1
3 § Anmälan om personliga ersättare för särskilda företrädare för partigrupper	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
5 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
6 § Svar på interpellation 2011/12:217 om en ny bibliotekslag.....	2
Anf. 1 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (M).....	2
Anf. 2 TINA EHN (MP).....	3
Anf. 3 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (M).....	4
Anf. 4 TINA EHN (MP).....	5
Anf. 5 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (M).....	6
Anf. 6 TINA EHN (MP).....	7
Anf. 7 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (M).....	7
Ajournering.....	8
Återupptagna förhandlingar	8
7 § Frågestund.....	8
Anf. 8 TALMANNEN.....	8
<i>Antalet utbildningsplatser.....</i>	<i>8</i>
Anf. 9 THOMAS STRAND (S)	8
Anf. 10 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	9
Anf. 11 THOMAS STRAND (S)	9
Anf. 12 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	9
<i>Längre fordon i Sverige.....</i>	<i>10</i>
Anf. 13 STEN BERGHEDEN (M).....	10
Anf. 14 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M)	10
Anf. 15 STEN BERGHEDEN (M).....	10
Anf. 16 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M)	11
<i>Ostlänken.....</i>	<i>11</i>
Anf. 17 STINA BERGSTRÖM (MP)	11
Anf. 18 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M)	11
Anf. 19 STINA BERGSTRÖM (MP)	12
Anf. 20 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M)	12
<i>Stimulansåtgärder för sparande.....</i>	<i>12</i>
Anf. 21 JAN ERTSBORN (FP).....	12
Anf. 22 Statsrådet PETER NORMAN (M)	13
Anf. 23 JAN ERTSBORN (FP).....	13

Anf. 24 Statsrådet PETER NORMAN (M)	13
<i>Bidrag till glasögon till barn</i>	13
Anf. 25 PER RAMHORN (SD)	13
Anf. 26 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	14
Anf. 27 PER RAMHORN (SD)	14
Anf. 28 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	14
<i>Medfinansiering av infrastruktur</i>	15
Anf. 29 GÖRAN LINDELL (C)	15
Anf. 30 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	15
Anf. 31 GÖRAN LINDELL (C)	15
Anf. 32 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	16
<i>Öppethållandet på Kiruna flygplats</i>	16
Anf. 33 SIV HOLMA (V)	16
Anf. 34 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	16
Anf. 35 SIV HOLMA (V)	17
Anf. 36 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	17
<i>Kooperativa förskolor</i>	17
Anf. 37 PENILLA GUNTHER (KD)	17
Anf. 38 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	18
Anf. 39 PENILLA GUNTHER (KD)	18
Anf. 40 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	18
<i>Försvarets övningsverksamhet över Vättern</i>	19
Anf. 41 ANNA-LENA SÖRENSON (S)	19
Anf. 42 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	19
Anf. 43 ANNA-LENA SÖRENSON (S)	19
Anf. 44 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	19
<i>Bankernas vinster på bolånen</i>	20
Anf. 45 HILLEVI LARSSON (S)	20
Anf. 46 Statsrådet PETER NORMAN (M)	20
Anf. 47 HILLEVI LARSSON (S)	20
Anf. 48 Statsrådet PETER NORMAN (M)	21
<i>Validering eller legitimation för fritidspedagoger</i>	21
Anf. 49 AGNETA LUTTROPP (MP)	21
Anf. 50 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	21
Anf. 51 AGNETA LUTTROPP (MP)	21
Anf. 52 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	22
<i>Sysselsättningsgraden för utrikesfödda kvinnor</i>	22
Anf. 53 JENNY PETERSSON (M)	22
Anf. 54 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	23
Anf. 55 JENNY PETERSSON (M)	23
Anf. 56 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	23
<i>Mobiltelefoni och bilkörning</i>	23
Anf. 57 TONY WIKLANDER (SD)	23

Anf. 58 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	24	Prot. 2011/12:75
Anf. 59 TONY WIKLANDER (SD)	24	23 februari
Anf. 60 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	24	
<i>Försvarsmaktens ekonomi</i>	25	
Anf. 61 JOHAN FORSSELL (M)	25	
Anf. 62 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	25	
Anf. 63 JOHAN FORSSELL (M)	25	
Anf. 64 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	26	
<i>Skyddet av utsatta kvinnor</i>	26	
Anf. 65 SOLVEIG ZANDER (C)	26	
Anf. 66 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	26	
Anf. 67 SOLVEIG ZANDER (C)	27	
Anf. 68 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	27	
<i>Konkurrensen på bankmarknaden</i>	27	
Anf. 69 JÖRGEN ANDERSSON (M)	27	
Anf. 70 Statsrådet PETER NORMAN (M)	27	
Anf. 71 JÖRGEN ANDERSSON (M)	28	
Anf. 72 Statsrådet PETER NORMAN (M)	28	
Anf. 73 TALMANNEN	28	
8 § Bordläggning	29	
9 § Anmälan om interpellation	29	
10 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	29	
11 § Kammaren åtskildes kl. 15.02	30	

